

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת מועד קטן

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תשנ"ט

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36
פניה"ק ירושלים תובב"א
טל : 571-2016 (02)

פ"ג ואלו מגלחין

גמ' יג: - יז.

אלו שא"א להם לפני המועד מגלחין ומכבסין במועד
איסור תגלחת [שלא יכנסו לרגל מנוולין] אפי' בטרד באבידה לפני הרגל
וספק באומן שנטרד באבידה [מוכחא מילתא לרבים]
הבא ממדינת הים - כשיצא שלא לצורך - אסור לגלח, למזונות - מותר,
להרויח יותר - לר"י אסור, לחכמים מותר
ב' לשונות בשמואל אם דוקא קטן שנולד במועד או כל קטן מותר לגלח במועד
בחוה"מ דנין נפשות ומעיינין בדינו בבוקר, ואח"כ אוכלין ושותין,
ובשקיעה גומרים והורגים [שלא להפריע שמחת יו"ט דסנהדרין]

מצורע	מנודה	אבל	
נוהג [רגל ככה"ג]	נוהג	אין [עשה דברים עדיף]	אבילות ברגל -
אסור	אסור	אסור [ראשיכם אל תפרעו - אבל לכו"ע כן]	תספורת -
חייב	ספק	חייב [ולא תעטה אבל לכו"ע כן]	עטיפת הראש -
ספק	ספק (לרב יוסף אסור לר"ע)	אסור [פארך חבוש עליך - ולכו"ע לא]	הנחת תפילין -
אסור	ספק	אסור [הענק דום]	שאלת שלום -
מותר	מותר אבל מוחרם רק לעצמו	אסור [דום]	דברי תורה -
אסור	אסור	אסור [לבשי נא בגדי אבל]	תכבוסת -
חייב [פרומים]	ספק	חייב [לא תפרומו - וכו"ע כן]	קריעה -
ספק	ספק	חייב [הפכתם דמות דיוקני]	כפיית המטה -
ספק	מותר	אסור [והפכתי חגיכם - לאבל]	עשיית מלאכה -
ספק	ספק	אסור [ואל תסוכי שמן]	רחיצה -
ספק	ספק	אסור [ונעליך תשים ברגלך - ולכו"ע לא]	נעילת הסנדל -
אסור בימי ספורו ומח' בימי חלוטו	ספק	אסור [וינחם דוד - ויבא אליה]	תשמיש -
אסור	ספק	אסור [שלמים - כשהוא שלם]	שליחת קרבנות -

מנודה - במיתתו סוקלין ארונו - ר"י - מניחין עליו אבן גדולה, מותר לאכול עמו ולעמוד בד"א, פרטינן חטאיו, מפקדינן נכסיו, ומקללו ותולשין שערו, וכופתין ידיו ורגליו
המבזה שליח ב"ד ואמר - אינו לשה"ר [העיני האנשים ההם תנקר] ומשמתין

רב - מנדין מיד ושונין לאחר ל' ומחרימין (רש"י - באורו) אחר ס' יום,
 רב חסדא - מתרין ביה בה"ב (לרש"י - נידוי - נידוי - חרם) לממונא אבל למבזה ת"ח מיד
 מותר להתיר נידוי תוך ל' לממונא אבל למבזה ת"ח צריך ל' יום
 מנודה לרב מנודה לתלמיד, לעיר - גם לעיר אחרת, לנשיא - גם לכל ישראל אבל לא הפוך
 כל א' שנידה מפיר חלקו ולהל' אפשר ע"י בי תלתא אחריני
 בא"י נידוי ל' יום, נזיפה ז' ושל נשיא ל'; בבבל - נידוי ז', נזיפה חד יומא
 { לרבי לא ילמד בשוק, לר' חייא מותר; שאול צדיק גמור; כושי = משונה במעשיו (צדיק);
 דוד הקים עולה של תשובה; צדיק מבטל גזירה; דוד למד ע"ג קרקע }
 ת"ח שנידה לכבוד עצמו - חל על כו"ע, ואי על מילי דשמיא חל אף על רבו
 משמתנין ת"ח שיצא עליו שמועות רעות
 אב ב"ד שסרח אומרים לו שב בביתך ואם חזר וסרח מנדין מפני חילול ה' - לרב הונא,
 ולר"ל ת"ח רק מנדין בצנעא
 אמתא דרבי נידה א' שהכה בנו הגדול - לפני עור
 אין מנדין על גזול, מנדין על שנידה שלא כדין
 ליחיד שנידה הוא יתיר או נשיא יתיר
 ת"ח מנדה ומפיר לעצמו

רש"י יז.

ת"ח עבד דינא לנפשי בדבר שודאי לו לחייב חבירו ממון

גמ' יז: - יט.

נזיר ומצורע שיצאו מטומאתם אפי' לפני הרגל, מותרין לגלח בחוה"מ [שלא ישהו קרבנותיהן]
 שביעי של אבל שחל בשבת עיו"ט - לאבא שאול התחיל שלושים והוי אנוס ויגלח ברגל
 נשלם משמרת כהן ברגל - למשנתנו לא יגלח [כל משמרות שוות ברגל]
 לתנא אחר מותר [משמרת נשלם]
 תכפוהו אבליו ר"ל מקיל בתער ומכבס כסותו במים,
 ואם בא ממדינת הים וכו' מותר אפי' במספרים
 נטילת צפרנים במועד ואבל - לר"י אסור, לר' יוסי מותר אבל לא בגנוסטר (לרש"י - מספרים)
 מותר לזרוק צפרנים בביהמ"ד [לא שכיח אשה, לא מזיק בשינוי מקום]
 מותר לגלח שפם המעכבת בימי אבלו
 כיבוס מותר למי שא"ל לפני הרגל, במטפחת הידים וניגוב, ומטפחת הספרים, כלי פשתן [רש"י - לא
 נפיש טירחי], בעולין מטומאה לטהרה, אין לו אלא חלוק א'
 כותבין בחוה"מ - שטר קידושין, תנאים, גט, שוברין, מתנה, וכו', גזרות, אגרות של רשות
 אין עושין סעודת אירוסין ולא מיבמין במועד [שמחה היא לו]
 { מה' אשה לאיש; נחשד בקול דלא פסיק - לכה"פ ראה אחרים שעשו ושמח }
 אין כותבין שטר חוב אא"כ אינו מאמינו או שאין לסופר מה יאכל
 אין כותבין או מגיהים סת"ם, ר"מ - כותב תפילין ומזוזות לעצמו או לאחרים בחנם,
 ר"י - מערים למכור שלו, ר' יוסי ולהל' - מותר לכתוב כדי פרנסתו (לרש"י - בהרווחה)
 טווית ציצית - ר"א ומשנתנו - על יריכו, חכמים - באבן
 לר"י - לר"א - באבן, לחכמים ולהל' - אף בפלך (כדרך חול)

גמ' י"ט. - כא.

משנתנו, ר"א, ב"ש, ת"ק ואבא שאול - רגל מבטל שבעה אם מת ג' ימים קודם הרגל וירחץ ביום ג' לערב (לרש"י - בליל י"ט בצונן)
ב' ימים קודם - אחר הרגל מונה ה' וא"צ ניהומין אז
חכמים, ב"ה, לרש"י תנא דמשנתנו - אפי' שעה א' של כפיית המטה, רגל מבטל ז'
שבת עולה למנין שבעה ואינה מפסקת, רגלים מפסיקין ואינן עולין
עצרת משחרב ביהמ"ק (ואין תשלומין) - ר"א - דינו כשבת, חכמים - כרגל
ר"ה ויו"כ - ר"ג - כרגל, חכמים - כשבת
רב, רב הונא כת"ק - אין רגל מבטל שלשים כשלא גילח לפני הרגל
אבא שאול, לרב ששת משנתנו - מבטל
לאבא שאול (להל') מקצת יום ז' ככולו, ומודים חכמים שמותר לגלח ביום ז'
כשיום ח' נופל בשבת ערב הרגל, ולאביי מודים חכמים דמקצת יום ל' (לרש"י - לקבורה) ככולו
שלשים [פרע פרע מנזיר], שבעה [והפכתי חגיכם - לאבל]
קברו ברגל - רגל עולה למנין ל' ולא למנין ז'
שמועה רחוקה (לאחר ל') - ר"ע, להל' - יום א' [חגיכם (עצרת) - לאבל] (ומקצת היום ככולו)
חכמים - ז' ול', לאלישע בן אבויה וזקנים - על אביו ואמו דוקא ז' ול'
ר' יוסי בר אבין - שמועה קרובה ברגל, בשבת ולמוצאי הרגל\שבת נעשית רחוקה
- יום א' ומח' אי קורע
אין לו חלוק ונודמן תוך ז' - קורע, ולאביו ואמו - אפי' אחר ז'
הוסיפו שמתאבלים על אחיו ואחותו הבתולה מאמו, ואחותו הנשואה מאביו או מאמו,
לר"ע על כל השניים - לחכמים דוקא עמו בבית, לר"ש ב"א - רק על בן בנו ואבי אביו
איש ואשתו נוהגין אבילות על חמיוה וחמותוה ולא שאר קרובי אשתו
אמימר קרע על בן בנו וחזר וקרע בפני בנו
רבים צריכים לאבל מותר בדב"ת - ולוחש לשני ושני למתורגמן
ר"א - איסור תפילין ב' ימים [ימי בכי אבל משה] ואינו חולץ לפנין חדשות אח"כ
ר' יהושע - יום א' [כיום מר] חולץ לפנין חדשות [לרש"י - יאמרו דהניח בראשון]
עולא - להל' יום א' אינו מניח, יום ב' מניח וחולץ ומניח לפנין חדשות (לרבא אינו חולץ), יום ג'
אינו חולץ

גמ' כא: - כג.

אחר ג' ימים: עושה מלאכה בצנעא בביתו,
האבל הולך לבית אבל אבל יושב סמוך לאבלים,
משיב ואינו צריך להודיעו שהוא אבל, ואינו שואל שלום,
ולכבוד רבים מותר לשאול אפי' תוך ג' (ר"ע לכל ישראל שהספידו בניו),
תוך ל' ולאביו ולאמו תוך י"ב חודש אין שואלין לו, ומדבר עמו תנחומין
ואח"כ רק מן הצד (לרש"י - "תתנחם")
מתה אשתו ונשא אחרת - תנחומין תוך ל' רק בשוק בשפה רכה ובכבוד ראש
אבל שבא ממקום קרוב תוך ג' מונה עם שאר האבלים [לרש"י - הואיל ויכול לבא בתחלה - כמו דאתא]
כשהגדול הבית בבית, לר"ש אפי' בא ביום ז' ולא עמדו
גדול הבית שהלך לבית הקברות, מונה עמהן כשחזר תוך ג' (לרש"י - הגדול)
מונין אבילות מסתימת הגולל, ושאינם הולכים מכי מהדרינן פניהם משער העיר (לרש"י - חזרה ל"ביתם")
חומרי על אביו ואמו:
(א) לא ימהר להוציא המטה חוץ מע"ש ועיו"ט, (ב) ימעט בעסקו (לרש"י - אפי' דבר האבד),
(ג) חולץ כתיפו (וכן לנשיא), (ד) אחר ל' לא יסתפר עד שיגער בו,

ה) בית השמחה אסור עד י"ב חודש (ולשמחת מריעות ל' יום (ואם לפרעון אפי' לאלתר)),
ו) קריעה עד שיגלה לבו (ר"ש ב"א - לאשה מכסה), ז) כל הלושים חוץ מסודר על ראשו,
ח) קורע למטה משפה הצואר (לר"י על שאר קרובים ג"כ), ט) שולל לאחר ל' (לאשה לאלתר)
ואינו מאחה, י) הקרע לעולם (וכן לרבו, אב"ד נשיא), יא) קורע ביד, יב) מבחוץ (וכן לנשיא)

חולץ לחכם (רש"י - מורה הוראה של העיר) מימין, על אב"ד משמאל, על נשיא מכאן ומכאן

ביהמ"ד בטל לחכם, כל ביהמ"ד העיר לאב"ד ומשנין מקומן בביה"כ,
כל ביהמ"ד וביה"כ (חוץ מקרה"ת) לנשיא ויושבין ודומין בביתם

אין אומרים שמועה ואגדה בבית אבל, ור' חנניה בן גמליאל חולק

שבוע שנייה יוצא מביתו ואינו יושב במקומו, שלישית - במקומו ואינו מדבר,
רביעית - ככל אדם, לר"י - שלישית, רביעית, חמישית כנ"ל

אבל אסור לישא תוך ל', מתה אשתו - עד שעבר ג' (לר"י ב') רגלים
אא"כ אין לו בנים או הניחה בנים קטנים - לאלתר ולא יבא עד לאחר ל'

איסור גיהוץ תוך ל' - ת"ק - לכלים חדשים וישנים מהמכבש, רבי - רק חדשים,
ר' אלעזר בר"ש - רק חדשים לבנים

גמ' כג: - כד:

בני יהודה, ר' יוחנן - יש אבילות בשבת בדברים שבצנעא (תשמיש, בגד קרוע, עטיפה) (לר"ג לא באונן)

בני גליל, רב ושמואל - אין אבילות בשבת (לת"ק דר"ג - אלא במתו לפניו)

מתו בפניו - אוכל בבית אחר, בבית חברו, מחיצה, או מחזיר פניו

אונן בשבת חייב במצות, לת"ק אסור בתשמיש, לר"ג מותר

שמואל - אבל שלא פרע ושלא פרם חייב מיתה [ראשיכם אל תפרומו וכו'] ולא תמותו]

שמואל - פריעת הראש, חזרת קרע לאחריו, זקיפת המטה בשבת חובה
ואם לבש מנעלים - מוכח דאינו אבל ויכול לעטוף כישמעאלים (ר"נ - עד גובי דדיקנא (רש"י -
גומות שבלחי למטה מפיו, חטמו ושפמו וזקנו מכוסים))

סנדל, תשמיש, רחיצת ידים ורגלים בחמין, לרב אף פריעת הראש בשבת רשות

שמואל - קריעה דוקא בשעת חימום (רש"י - בשעת מיתה, לת"ח גם אח"כ [מדכרי שמעתייהו])
ובאביו ואמו אם מחליף בגדו קורע כל ז' ומח' אי מאחין הקרע

תינוק עד בן ל' יום - אין ארון, שורה, ברכת אבלים, תנחומין
מבן ל' - בארון, מבן שנה - במטה (לר"ע - כשאבריו גדולים כבן ב', או בן ב', לתנא בשמחות
- בן ג')

הספד - ר"מ - ר' ישמעאל - עניים בני ג', עשירים - ה',

ר"י - ר' ישמעאל - עניים ה' (וכן בני זקנים), עשירים - ו'

ליום א' לפני עצרת, ר"ה (למ"ד כרגל) = 14 סה"כ, יום א' לפני סוכות = 21 סה"כ

גמ' כה. - כז.

בחוה"מ קריעה, חליצת כתף, הבראה על מטה זקופה רק לקרובים,
על חכם (כל זמן שעוסקים בהספד), אדם כשר, יציאת נשמה

חכם - הוצאת מטה דרך פתח, במטה ראשונה ולא להחליף, שוללין הקרע כשמחזירין פניהם מאחורי
המטה

{ לוית רב הונא, רבה בר הונא עם רב המנונא; הספד על רבינא (ולא רב אשי), ר' יוחנן, ר' זירא;
שינוי טבע במיתת אמוראים }

ר' יוחנן - אפי' על רבו יושב רק יום א', ר' אמי - ז' ול'

אין מאחין קריעה (אפי' לוקח) אלא תפירה שאינה יפה -

להורים, רבו, נשיא, אב"ד, שמועה רעה ברוב ציבור, ברכת ה' - אפי' השומע מהשומע, ס"ת (או תפלין) שנשרף שנקרע שאין יכול להצילו [איכה ע"י יהויקים] - קריעה אגויל ואכתב, ערי יהודה, מקדש, ירושלים

פגע וקרע אמקדש תחלה (ר"מ ור' יוסי - טפח, ר"י - ג' אצבעות) - מוסיף על הקרע לירושלים (ר"מ - ג' אצבעות, ר"י ור' יוסי - כ"ש)
ירושלים תחלה - קורע על המקדש בפנ"ע

קריעה על תפירה אסור, על איחוי מותר

לת"ק דר"ש בן אלעזר מותר להפוך הקרע למטה ולאחותו

ת"ק - לאביו מוסיפין על קרע וחלק התוספת אינו מתאחה,

קרע א' על בשורת כל המשפחה ר"ל

ר"י בן בתירה, שמואל להל' - קריעה נפרדת על אביו ואמו [אין מוסיפין על קרע אביו (ות"ק חולק)]

מקום קריעה - עד טיבורו, וי"א - עד ליבו

ואם נתמלא - מרחיק ג' אצבעות וקורע, מחזירו לאחוריו, הופכו מלמטה,

כה"ג - פורם מלמטה

מח' אי סגי בהוספה דוקא אחרי שבעה [דכבר שללו (רש"י - וקורע השלילות ומוסיף)]

או אחרי שלשים [דמותר באיחוי]

לא יצא בבגד שכבר קרוע לפני מת

רשב"ג - בגד שאול יכול לקרוע אם הודיעו שהולך לבקר אביו החולה, ומאחו ונותן לו דמי קרעו

אין מודיעין לחולה; קטן מקרע [עגמת נפש]; קורע על חמיו וחמותו [כבוד אשתו];

לא יניח תינוק בחיק אבל

אבל ההולך בדרך - ימעט בעסקו (רש"י - בסחורה - בדבר האבד) או יגלגל עם אחרים

כפיית כל המיטות (חוץ מהמיוחדת לכלים) - ר"א - משיצא מפתח ביתו,

ר' יהושע - מסתימת הגולל, ובע"ש זוקפין מן המנחה ויושבין עליה משתחשך

בבית אבל מכבידין, מדיחין כלים, לא מביאים בשמים, ובבית המנחמין מביאין ולא מברכין

רש"י כה.

הנקבר בא"י נקבר בלא חטא

גמ' כז. - כט.

הכל מוליכין סעודת הבראה בסלי נצרים, משקין בזוכית צבועה, מכסין פני המת, מוציאין בכליכה (מיטת מתים כסולם), בכלי פשתן - קנבוס [שלא יתביישו העניים]

בחוה"מ אין ברכת אבלים, אבל עומדים בשורה ומנחמין והולכים,

ואין מניחין המטה ברחוב להספידו חוץ מת"ח בפניו או ביום שמועה

אין מנחמין אבל שניענע ראשו (רש"י - שנראה שניחם מעצמו)

מפני נשיא אבל וחולה א"צ לעמוד וא"צ להגיד להם "שבו"

יום ראשון אסור לאכול משלו [ולחם אנשים לא תאכל] ויכול להחליף סעודות

מת בעיר כולם אסורים במלאכה אא"כ יש חבורות בעיר

ג' ימים לבכי - וכחרב בין יריכותיו\כתפיו, ז' להספד - חרב כנגדו בקרן זוית

(ועד י"ב חודש כאילו עוברת כנגדו בשוק)

אין מניחין נשים ברחוב [מפני הכבוד - שופעת זיבה]

נהרדעי - רק חיה, ר' אלעזר - כולן [ותמת שם מרים ותקבר שם - מיד]

{ מיתת צדיקים מכפרת; חלה ה' ימים זו מיתת כל אדם }

בן נ' α ס', או מיתה חטופה, או זרעו נכרת = כרת, בן ס' - מיתה בידי שמים
הגיע לגבורות ומת פתאום ר"ל = מיתה נשיקה

{ חיי בני ומזוני במזלא תליא ; רבא זכה לחכמה דרב הונא ועשירות דרב חסדא ולא לענותותו דרבה בר
רב הונא ; מלאך המות }

לפני קבורה - נשים בחוה"מ מענות - כולן כאחת, אבל לא מטפחות (רש"י - על הלב כף על כף), לר'
ישמעאל - חוץ מהסמוכות למטה

בר"ח חנוכה ופורים אף מטפחות אבל לא מקוננות - עונות אחרי א'

{ דיספד יספדוניה וכו' ; ניחום לר' ישמעאל על בניו }

אין מנחמין מדברים עד שיפתח אבל

אבל, חתן, כהן - מיסב בראש

{ קשה יציאת נשמה ; נפטר ממת - לך בשלום, מחי - לשלום ;

מביה"כ לביהמ"ד לביה"כ מקבל פני שכינה ; אין לת"ח מנוחה לעוה"ב }

הדרן עלך מסכת מועד קטן